

Detaljan opis projekta „Osnažimo pravo djece da budu sigurna“

Projekt „Osnažimo pravo djece da budu sigurna“ odgovor je na činjenicu da RH ima dobar zakonodavni okvir koji regulira prava djece na sigurnost (Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece 2006-2012, Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji 2011-2016, Nacionalna strategija prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih od 2009- 2012, itd.), no ne postoje podaci o razini implementacije i poštivanja pravnog okvira (Unicef, UNDP). Primjerice, podaci UNDP-a govore da dosad provedena službena istraživanja „nisu dovoljna kako bi se odgovarajuće dubinski i sa sigurnošću analizirala učinkovitost pravnog okvira i mehanizam prevencije i zaštite od nasilja u obitelji“. Nedostaci u pravosudnom sustavu i sustavu socijalne skrbi, zajedno s nedostatkom programa sprečavanja nasilja, i dalje imaju negativan učinak na provedbu prava djece“. Statistika Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta pokazuje da je u školskoj godini 2011./2012. sveukupno u osnovnim i srednjim školama zabilježeno 1577 slučajeva vršnjačkoga nasilja, od čega 1039 u osnovnim te 538 u srednjim školama. Također, zabrinjava činjenica da su vrste i oblici nasilnih ponašanja sve kompleksniji i sa sve težim posljedicama, a poseban naglasak je na nasilju putem elektroničkih medija.

Cilj projekta je osnažiti pravo djeteta da bude sigurno od nasilja. To namjeravamo učiniti na način da uključimo u dijalog sve dionike uključene u zaštitu prava djece, od lokalnih udruga-partnera na projektu, do lokalnih i regionalnih uprava i javnih institucija i pružatelja usluga zaduženih za zaštitu prava i interesa djece. Trajanje projekta je 20 mjeseci, od 01. srpnja 2013. godine do 01. ožujka 2015. godine, provodi se u pet županija: Gradu Zagrebu, Osječko-baranjskoj, Istarskoj, Primorsko-goranskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Ukupna vrijednost projekta je 100.486,60 Eura, a sufinancira ga Europska unija u okviru Europe Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR) u iznosu od 79.500 eura, a Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva sufinanciraju ostatak.

Partneri na projektu su organizacije civilnog društva: Portal Alfa iz Belišća, Alfa Albona iz Labina, U.Z.O.R. iz Rijeke i Feniks iz Dubrovnika. Suradnici na projektu su: Grad Zagreb, Grad Belišće, Grad Labin i Istarska županija, Grad Rijeka i Grad Dubrovnik.

1. Opći cilj projekta

Osnažiti pravo djece da budu sigurna.

1.2. Specifični ciljevi projekta

- izrada alata za praćenje provedbe politika koje reguliraju prava na sigurnost djece i mladih na razini Republike Hrvatske, lokalnih i regionalnih uprava;
- osnaživanje organizacija civilnog društva u 5 jedinica lokalne uprave i regionalne samouprave kroz izradu metodologije i alata za praćenje i zagovaranje provedbe politike o poštivanju prava na sigurnost djece i mladih
- edukacija, informiranje i osnaživanje donosioca odluka, stručne i zainteresirane javnosti u učinkovitoj provedbi politika o poštivanju prava sigurnost djece i mladih na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini

2. Metoda

Zbog specifičnosti populacija koje sudjeluju u ovom istraživanju primjenjuju se kvantitativna i kvalitativna metoda. Istraživanje se, sukladno planu projekta, provodi u pet županija u RH: Grad Zagreb, Osječko-baranjska,

Istarska, Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska županija. U svim fazama istraživanja terensko provođenje istraživanja provodit će posebno educirani istraživači.

2.1. Kvantitativno istraživanje odnosa mladih, roditelja i obrazovnih stručnjaka prema nasilju nad djecom

U ovom dijelu istraživanja provest će se kvantitativno istraživanje s mladima u dobi 15 i 17 godina (1. i 3. razred srednje škole), roditeljima djece predškolske dobi i djece u prvom, trećem, petom i sedmom razredu osnovne škole, nastavnika u srednjim i osnovnim školama te odgajatelja u vrtićima. Istraživanje s mladima provodit će se na školskom satu prema dogovoru s pojedinom srednjom školom, a istraživanje s roditeljima provodit će se na roditeljskim sastancima. Za potrebe ovog dijela istraživanja kreirani su upitnici za svaku skupinu temeljem indikatora koje je izdala Europska agencija za temeljna prava - Developing indicators for the protection, respect and promotion of the rights of the child in the European Union.

Ovi indikatori razvijeni su 2010. godine jer je EU prepoznala važnost ne samo razvoja dobre regulative koja štiti i promiče sva ljudska prava, pa tako i prava djece, već da je nužno pratiti učinkovitost i provedbu tih istih regulativa koje onda neposredno štite prava djece.

Indikatori su podijeljeni u 4 ključne skupine, naslanjajući se prvenstveno na Deklaraciju UN-a o pravima djece, a potom i na svu relevantnu regulativu EU i Vijeća Europe.

Ta područja su:

- Obiteljsko okruženje/alternativna skrb,
- Zaštita djece od nasilja,
- Adekvatan standard života,
- Edukacija, kultura, participativne aktivnosti vezane uz obrazovanje i sport.

Obzirom na specifičnosti našeg istraživanja, mi smo preuzeli indikatore EU vezane uz područje zaštite djece od nasilja. Na taj način došli smo do 4 ključna područja te ukupno 37 indikatora u 4 područja:

- Identifikacija žrtve
- Zaštita žrtava
- Procesiranje počinitelja
- Prevencija nasilja

Analiza politika i strategija UN-a, EU te RH, kao i ekspertna analiza ključnih problema u području zaštite djece od nasilja napravljena je kako bi se dodatno indikatori mogli evaluirati u kontekstu primjenjivosti na aktualno stanje u RH.

Postupak izrade upitnika bio je:

1. Analiza politika i strategija Europske Unije i UN-a te RH o zaštiti prava djece od nasilja u 10 područja (pravosuđe, socijalna politika, prevencija, mediji, ranjive skupine, alternativna skrb, organizacije civilnog društva, lokalna/regionalna uprava, zdravstvo)
2. Ekspertna analiza ključnih problema u 10 područja
3. Izrada preliminarog upitnika
4. Ekspertna analiza upitnika i korekcija
5. Provođenje pilot testiranja
6. Korekcije i izrada finalne forme

Vezano uz etičke aspekte istraživanja treba napomenuti da se svi upitnici ispunjavaju anonimno te da je pri kreiranju upitnika vođeno računa o tome da niti u jednom pitanju sudionici ne iznose vlastita iskustva bilo kao počinitelja, bilo kao žrtve nasilja, već se ispituju njihovi stavovi prema nasilju nad djecom i to stavovi i iskustva s različitim službama u okviru sustava zaštite djece od nasilja.

Obzirom da su među sudionicima istraživanja i mladi u dobi 15 i 17 godina, sukladno Etičkom kodeksu istraživanja s djecom (Ajduković i Kolesarić, 2003) za sudjelovanje djece starije od 14 godina nije potreban pristanak roditelja, već djeca sama daju pristanak. Roditelji će biti informirani o svrsi istraživanja, općim i posebnim koristima istraživanja, rizicima, vrsti i trajanju postupka, povjerljivosti dobivenih podataka, zaštiti

privatnosti sudionika, posljedicama koje istraživanje može izazvati, dragovoljnosti sudjelovanja i pravu na odustanak od sudjelovanja u istraživanju. Za sudjelovanje u ovom dijelu istraživanja nije predviđena naknada za sudionike.

Uzorak u ovom dijelu istraživanja je probabilistički i provest će se tehnikom više-etapnog slučajnog klaster uzorkovanja temeljem popisa ustanova i broja učenika i nastavnog osoblja po pojedinim institucijama. U tablici 2. Navedeni su brojevi sudionika prema vrsti institucije i županiji.

Kako se ovaj dio istraživanja provodi u školama, odnosno vrtićima, za provođenje istraživanja zatražena je dozvola Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a zasebne dozvole bit će zatražene i od ravnatelja svake pojedine institucije koja će sudjelovati u istraživanju.

Tablica 2. Broj sudionika u kvantitativnom dijelu istraživanja

Broj sudionika za svaku skupinu

Skupina	Grad Zagreb	Osječko-baranjska županija	Istarska županija	Primorsko-goranska županija	Dubrovačko-neretvanska županija	Ukupno
Broj sudionika za svaku skupinu						
Mladi	1044	436	250	338	182	2250
Roditelji	1044	436	250	338	182	2250
Odgajatelji	150	120	75	105	60	510
Profesori	165	150	135	150	105	705
UKUPNO						5715

Analiza podataka u istraživanju provodit će se pomoću Excel i SPSS programskih paketa. Temeljni rezultati bit će prikazani kao deskriptivni podatci za pojedine čestice objedinjeno i za pojedine županije. Za dodatne analize bit će upotrijebljene korelacijske analize i analize razlika za pojedine skupine. Kako bi se u najvećoj mjeri zaštitila povjerljivost podataka analize neće biti rađene na razini pojedinih institucija.

2.2. Kvalitativna studija problema i prijedloga za unaprjeđenje sustava zaštite djece od nasilja

U ovom dijelu istraživanja će se kroz fokusne grupe s sudionicima iz različitih područja koja se bave zaštitom djece od nasilja i prevencijom nasilja nad djecom. U tablici 1. Prikazana je planirana struktura fokusnih grupa po pojedinim područjima.

Tablica 1. Opis i struktura fokusnih grupa

Sudionici	Centar za socijalnu skrb (pravnik, socijalni radnik, psiholog, stručni radnik – logoped, defektolog)
-----------	--

	Policija (policijski službenik za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu mladeži i obitelji, stručni suradnik, policajac) Jedinice lokalne i regionalne samouprave (društvene djelatnosti, socijalna i zdravstvena zaštita, gradonačelnik/župan/zamjenik) Pravosuđe (obiteljski sud, prekršajni sud, općinski sud, općinski/županijski državni odvjetnik) Udomiteljstvo (dom za djecu bez odgovarajuće obiteljske skrbi, udomitelji) Zdravstvo (pedijatri, doktori obiteljske medicine, hitna pomoć) Organizacije civilnog društva (udruge koje se bave pravima djece, roditelja, obitelji - savjetovališta za žrtve nasilja, provedba programa prevencije nasilja, podrška nenasilnom odgoju djece, skloništa, tretman počinitelja nasilja, trgovina ljudima, prevencija i rad sa žrtvama seksualnog nasilja) Međuresorna (iz svakog područja po jedan stručnjak, uključujući stručnjaka iz Obiteljskog centra)
Veličina grupe	7 – 12 sudionika (9 sudionika u prosjeku)
Spol	Poželjno da su zastupljena oba spola
Broj fokus grupa	8 u svakoj županiji
Ukupni broj sudionika	cca 350 sudionika
Trajanje	Cca 2 sata
Broj	Jedna grupa po sektoru (1 czss, 1 policija, 1 međuresorna, itd.,...)

Svrha ovog dijela istraživanja je dobiti informacije o ključnim problemima u području zaštite djece od nasilja iz perspektive djelatnika različitih sustava koji su uključeni u zaštitu djece od nasilja. Drugi cilj je dobiti preporuke za unaprjeđenje sustava iz perspektive djelatnika koji provode prevenciju i zaštitu djece od nasilja. Prilikom transkribiranja intervjua i u analizama neće se bilježiti imena sudionika niti bilo koji drugi identificirajući podaci, a snimke fokusnih grupa će biti čuvane zaštićene šifrom te u roku od godine dana nakon objavljivanja rezultata bit će uništene.

Uzorak u ovom dijelu istraživanja je neprobabilistički prigodni uzorak. Za potrebe uzorkovanja bit će kontaktirane ciljane institucije unutar svake djelatnosti s molbom da jedan do dva djelatnika iz svake institucije sudjeluju na fokusnoj grupi. Za sudjelovanje u ovom dijelu istraživanja nije predviđena naknada za sudjelovanje.

3. Diseminacija rezultata

Po završetku istraživanja u svakoj od pet županija (Grad Zagreb, Osječko-baranjska, Istarska, Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska županija) obuhvaćenih istraživanjem održat će se okrugli stol na kojem će prisustvovati sudionici istraživanja, predstavnici lokalnih vlasti, institucija i organizacija koje se bave pitanjem zaštite djece od nasilja. Na okruglim stolovima koje će u svojim županijama organizirati partnerske organizacije (Portal Alfa iz Belišća, Alfa Albona iz Labina, U.Z.O.R. iz Rijeke i Feniks iz Dubrovnika) bit će predstavljeni rezultati istraživanja te će raspraviti mogućnosti unaprjeđenja zaštite prava djece da budu sigurna od nasilja u obitelji na lokalnoj i regionalnoj razini. Rezultati istraživanja kao i zaključci i preporuke zagovaračkih aktivnosti bit će objavljeni u najmanje dva članka u lokalnim novinama svake od pet županija koje su obuhvaćene istraživanjem. U županiji u kojoj se pokaže da je razina implementacije zakona najniža, održat će se dva dodatna zagovaračka sastanka na kojima će sudjelovati svi akteri uključeni u zaštitu djece od nasilja. Tijekom sastanaka sastavit će se akcijski plan za poboljšanje provedbe zakona. Najmanje dva intervjua će biti objavljena u lokalnim novinama s ciljem informiranja šire javnosti o dogovorenom akcijskom planu.

Pravni stručnjaci će na temelju rezultata istraživanja te preporuka i zaključaka sa okruglih stolova i zagovaračkih sastanaka kreirati i publicirati priručnik koji će sadržavati pregled EU i nacionalnih regulativa, rezultate istraživanja i zagovaračkih aktivnosti te preporuke za bolju implementaciju regulativa s ciljem unaprjeđenja zaštite prava i interesa djeca da budu sigurna od nasilja. Temeljem rezultata istraživanja predviđa se pisanje i objavljivanje dodatnih znanstvenih radova. **Priručnik će biti dostavljen Ministarstvu socijalne politike i mladih, Ministarstvu pravosuđa, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, odgojno-obrazovnim ustanovama koje su sudjelovale u istraživanju te svim lokalnim i regionalnim samoupravama (21 županija i 126 gradova).** Kroz najmanje jednu radijsku i jednu televizijsku emisiju te dva novinska intervjua priručnik će biti predstavljen i široj javnosti te će biti najavljena konferencija koja će se održati u Zagrebu. **Za konferenciju će se tražiti visoko pokroviteljstvo Vlade, Sabora ili Predsjednika RH, na kojoj će se u cijelosti predstaviti projekt, sve njegove etape i konačni ciljevi, te priručnik, kao konačni produkt istraživanja i zagovaračkih aktivnosti.**

Jačanjem kapaciteta partnerskih organizacija za provedbu istraživanja, praćenje javnih politika i javno zagovaranje omogućit će se i buduća istraživanja i kontinuirano praćenje provedbe zakona i uočavanje poteškoća ili unaprjeđenja sustava zaštite djece od nasilja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Korisnici projekta će biti otprilike 5700 djece, roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika koji će sudjelovati u kvantitativnom istraživanju i oko 350 sudionika fokusnih grupa. Najmanje 10 članova organizacija civilnog društva bit će educirano za provođenje istraživanja te za praćenje i zagovaranje javnih politika. 165 dionika iz pet županija sudjelovat će na okruglim stolovima i biti uključeno u javnu raspravu o mogućnosti unaprjeđenja zakona koji djecu štiti od nasilja. 100 sudionika konferencije bit će informirano o razini implementacije zakona u njihovoj županiji. U županiji s najlošijom razinom implementacije zakona 26 dionika će sudjelovati u osmišljavanju plana za bolju provedbu zakona u svojoj županiji. 30 000 građana bit će putem medija i kroz distribuciju priručnika biti informirano u razini provedbe zakona koji djecu štiti od nasilja te o mogućnostima unaprjeđenja istog u Republici Hrvatskoj.